

Informacja dodatkowa dotycząca Oceny Oddziaływania na Środowisko oraz wymaganych dokumentów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

W przypadku Wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WM) koniecznym jest, aby projekty były przygotowane i realizowane w zgodności z właściwymi unijnymi i krajowymi przepisami środowiskowymi.

Każdy Wnioskodawca planujący złożyć wniosek o dofinansowanie powinien przygotowywać swoją inwestycję/ swój projekt m.in. w oparciu o zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2016.353 j.t. z późn. zm.)¹ (dalej: ustawa OOS), która weszła w życie z dniem 15.11.2008 r.

Ustawa OOS konsumuje i jest zgodna ze wspólnotowymi regulacjami prawnymi w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, o których mówią:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. U. L z 26 z 28.1.2012 s.1)² (dalej: dyrektywa OOS),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. 197 z 21.7.2001, s. 30),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 375).

Przygotowując projekty Wnioskodawca powinien zwrócić również uwagę na zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. *ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej* (dalej: RDW).

Transpozycja przepisów RDW do prawodawstwa polskiego nastąpiła przede wszystkim poprzez ustawę *Prawo wodne* (Dz.U.05.239.2019 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. RDW transponowana jest także poprzez ustawę *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U.08.25.150 z późn. zm.) oraz *ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz.U.06.123.858 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi do tych ustaw.

RDW transponowana jest również poprzez ustawę OOS, której art. 81 ust. 3 mówi, iż „*Jeżeli z oceny oddziaływania na środowisko wynika, że przedsięwzięcie może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach*

¹ **Uwaga zmiana ustawy OOS!** ustawą z dnia 9 października 2015 r. *o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw*, zmieniona została ustawa OOS. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. (z wyjątkiem art. 1 pkt 34 lit. a – f, pkt 35 lit. a, pkt 38, 45 i 53, art. 3 pkt 2–6 oraz art. 7 ust. 1, które weszły w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, czyli 24 grudnia 2015 r.);

² **Uwaga nowelizacja dyrektywy OOS!** - dyrektywa OOS 2014/52/UE przyjęta przez Parlament Europejski i Radę w dniu 16 kwietnia 2014 r. zmieniająca Dyrektywę 2011/92/EU z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;

odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 38 j ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne”.

Należy pamiętać, że **ocena oddziaływania na środowisko jest kluczowym narzędziem unijnej polityki ochrony środowiska** oraz ochrony wartości przyrodniczych zagrożonych w wyniku realizacji inwestycji.

Uwaga!!! Inwestycje/ przedsięwzięcia przygotowane w oparciu o przepisy prawa obowiązujące przed wejściem w życie ustawy OOS nie będą mogły być dofinansowywane w ramach RPO WM.

Planując realizację inwestycji Wnioskodawca powinien:

1. Zweryfikować/ przeanalizować czy planowana przez niego inwestycja jest przedsięwzięciem³ wymienionym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U.2010.213.1397, z późn. zm.) (dalej: rozporządzenie OOS)⁴;
2. W przypadku jeśli planowana inwestycja nie jest przedsięwzięciem wymienionym w rozporządzeniu OOS nie ma potrzeby, aby występować do Organu ds. ochrony środowiska z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
3. W przypadku jeśli planowana inwestycja jest przedsięwzięciem wymienionym w rozporządzeniu OOS należy zwrócić się do właściwego Organu ds. ochrony środowiska z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z art.74 ust. 1 ustawy OOS.

Uwaga!!! Uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje **przed uzyskaniem „zezwolenia na inwestycję”**, czyli **decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 oraz ust. 1a ustawy OOS**.

W rozumieniu Dyrektywy OOS uzyskanie decyzji środowiskowej następuje przez złożeniem wniosku o uzyskanie „zezwolenia na inwestycję”.

Przez pojęcie „zezwolenie na inwestycję” w rozumieniu dyrektywy OOS w odniesieniu do prawa polskiego należy rozumieć zbiór decyzji koniecznych do uzyskania w procesie inwestycyjnym, którego ostatnim etapem jest decyzja budowlana (pozwolenie na budowę albo decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji), ewentualnie inna z decyzji administracyjnych kończących przygotowanie procesu inwestycyjnego, jeżeli dla danego przedsięwzięcia przepisy prawa nie przewidują konieczności uzyskania pozwolenia na budowę.

Jednakże według stanowiska Komisji Europejskiej (wyrażonego w piśmie z 20.10.2009 r. znak: DG REGIO.H1/MT/spD(2009) 880600), które można zastosować również do projektów realizowanych w obecnej perspektywie (nie wykluczając projektów nie będących tzw. dużymi projektami) pojęcie „zezwolenie na inwestycję” należy interpretować jako instrument dla sprawdzenia gotowości projektu do ubiegania się o dofinansowanie (niezależnie od tego czy ocena oddziaływania na środowisko była prowadzona, czy też nie). Dlatego „zezwoleniem na inwestycję” w ww. znaczeniu są w szczególności zbiory decyzji obejmujące decyzje wymienione w art. 72 ust. 1 w tym

³ Zgodnie z ustawą OOS przez pojęcie **przedsięwzięcie** rozumie się zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin; przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty.

⁴ Zgodnie z Wytycznymi OOS klasyfikacji danego przedsięwzięcia należy dokonać w oparciu o załączniki do Dyrektywy OOS. W przypadku jeśli występuje różnica między klasyfikacją wg prawa krajowego, a klasyfikacją wg dyrektywy OOS konieczne jest przedstawienie stosownych wyjaśnień. W odniesieniu do projektów, które nie obejmują przedsięwzięć wskazanych w żadnym z załączników dyrektywy OOS, a ujętych wg prawa krajowego jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oraz mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko należy przeprowadzić procedurę zgodnie z prawem krajowym.

„decyzje budowlane” lub zgłoszenia wymienione w art. 72 ust. 1a ustawy OOS. Wobec powyższego ilekroć jest mowa o „zezwoleń na inwestycję/ decyzji budowlanej” należy przez to rozumieć każdą decyzję uprawniającą do rozpoczęcia robót budowlanych, a także sytuację kiedy w wyniku braku sprzeciwu właściwego organu beneficjent jest uprawniony do realizacji przedsięwzięcia w oparciu o zgłoszenie robót budowlanych w trybie art. 30 ustawy Prawo budowlane.

Do wniosku o dofinansowanie należy dołączyć załączniki ogólne obowiązujące wszystkich Wnioskodawców:

- Formularz do wniosku o dofinansowanie projektu w zakresie oceny oddziaływania na środowisko (dalej: formularz OOS) – wszystkie projekty;
- Deklarację Organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 (dalej: deklaracja Natura 2000) – projekty o charakterze infrastrukturalnym;
- Deklarację właściwego Organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną (dalej: deklaracja RDW) – projekty o charakterze infrastrukturalnym;

W przypadku przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko do wniosku o dofinansowanie należy załączyć zeskanowane oryginały dokumentów z przeprowadzonego postępowania oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku projektów mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 zeskanowane oryginały dokumentów z przeprowadzonego postępowania oceny oddziaływania na obszary Natura 2000.

W przypadku ww. projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WM na potrzeby wniosku aplikacyjnego dokumentacja powinna zawierać skan oryginałów poniższych dokumentów:

- a. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko),
- b. postanowienia w sprawie potrzeby/ braku potrzeby przeprowadzenia OOS (dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko) wraz z niezbędnymi opiniami organów opiniujących,
- c. postanowienia określającego zakres raportu OOS (dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) wraz z niezbędnymi opiniami organów opiniujących, jeżeli zostało wydane,
- d. postanowienia organu prowadzącego postępowanie OOS o przeprowadzeniu transgranicznej OOS, jeżeli zostało wydane,
- e. postanowienia uzgadniające RDOŚ oraz opinii właściwego organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej (jeśli zostało wydane), wydane przed decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach,
- f. decyzji administracyjnej, w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (dla przedsięwzięć mogących wpłynąć na obszar Natura 2000),
- g. postanowienia RDOŚ uzgadniającego decyzję, w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (dla przedsięwzięć mogących wpłynąć na obszar Natura 2000),
- h. formularza wraz z niezbędnymi opiniami „Informacja na temat projektów, które mogą wywierać istotny negatywny wpływ na obszary NATURA 2000, zgłoszone Komisji (DG ds. Środowiska) na mocy dyrektywy 92/43/EWG”, jeżeli organ, który wydał zgodę na realizację przedsięwzięcia, stwierdził występowanie negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000,
- i. streszczenie raportu OOS w języku niespecjalistycznym (w żadnym wypadku nie może to być streszczenie opracowane we własnym zakresie przez Wnioskodawcę,

które nie podlegało ocenie organów administracji i konsultacjom społecznym) albo cały raport OOS,

- j. z ponownej oceny oddziaływania na środowisko (jeśli była przeprowadzana);
- k. inne decyzje/ postanowienia uzyskane w toku postępowania OOS np. decyzje umarzające postępowanie.

Wymagane załączniki Typ projektu	Formularz OOS	deklaracja Natura 2000	deklaracja RDW	Skan dokumentów z postępowania OOS
Projekty infrastrukturalne obejmujące swoim zakresem przedsięwzięcia mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (tzw. I grupa)	tak	tak	tak	tak
Projekty infrastrukturalne obejmujące swoim zakresem przedsięwzięcia mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (tzw. II grupa)	tak	tak	tak	tak
Projekty infrastrukturalne , których zakres nie mieści się w I ani II grupie	tak	tak	tak	nie
Projekty nieinfrastrukturalne	tak	nie	nie	nie

Uzasadnienia do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:

Zaleca się Wnioskodawcom zwracanie szczególnej uwagi na uzasadnienia do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy OOS decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wymaga uzasadnienia.

Art. 85 ust. 2 ustawy OOS mówi, iż *Uzasadnienie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezależnie od wymagań wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, powinno zawierać:*

1) w przypadku gdy została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:

a) informacje o przeprowadzonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę, i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa,

b) informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

– ustalenia zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,

– uzgodnienia regionalnego dyrektora ochrony środowiska oraz opinie organu, o którym mowa w art. 78 ustawy OOS,

– wyniki postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,

c) uzasadnienie stanowiska, o którym mowa w art. 82 ust. 1 pkt 4 ustawy OOS;

2) w przypadku gdy nie została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 63 ust. 1 ustawy OOS,

uwzględnionych przy stwierdzaniu braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W uzasadnieniu do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach powinno być również wskazane:

- czy z oceny oddziaływania na środowisko wynika, że przedsięwzięcie może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, oraz czy w takim wypadku zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 38 j ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne;

- iż podczas weryfikacji przedsięwzięcia w zakresie wpływu na klimat przeprowadzono również analizy bezwzględnych, a także względnych emisji gazów cieplarnianych (analiz śladu węglowego) przedsięwzięć. Natomiast w zakresie odporności przedsięwzięć na zmiany klimatu zasadne jest wskazanie czy zostały przeprowadzone analizy ekspozycji, wrażliwości i podatności na obecnie obserwowaną zmienność klimatu jak również prognozowane zmiany klimatu oraz właściwe analizy ryzyka, a także analizy i oceny opcji adaptacyjnych przedsięwzięć.

Art. 85 ust. 3 ustawy OOS wskazuje, iż *Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach podaje do publicznej wiadomości informacje o wydanej decyzji i o możliwościach zapoznania się z jej treścią oraz z dokumentacją sprawy, w tym z uzgodnieniem dokonany z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz opinią organu, o którym mowa w art. 78 ustawy OOS.*

W przypadku jeśli Wnioskodawca ma trudności z określeniem czy planowana przez niego inwestycja zaliczana jest do przedsięwzięć, dla których konieczne jest przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko lub przeprowadzenie tzw. „screeningu” zaleca się zwracać z zapytaniem do właściwych Organów ds. ochrony środowiska.

W przypadku przedsięwzięć **tzw. podprogowych** (np. planowanej do wybudowania/przebudowy drogi o długości 988 m, sieci kanalizacyjnej o długości 995 m, a w rozporządzeniu OOS wskazano drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km oraz sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km) mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko należy zwrócić się do właściwego Organu ds. ochrony środowiska z wnioskiem o wydanie decyzji środowiskowej i przeprowadzenie procedury „screeningu”. Organ powinien przeanalizować zakres rzeczowy projektu i zdecydować czy należy przeprowadzać screening czy też nie. W przypadku odmowy organ powinien szeroko uzasadnić swoją decyzję/ opinię w oparciu o kryteria z art. 63 ust 1 ustawy OOS. Działanie takie ma służyć eliminowaniu celowego ograniczania zakresu inwestycji mającego na celu omijanie procedury „screeningu” oraz oceny oddziaływania na środowisko.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (raport OOS):

Zadaniem raportu jest określenie wpływu planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi, przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych.

Zgodnie z art. 66 ustawy OOS każdy raport OOS powinien zawierać m.in. następujące elementy:

- 1) opis planowanego przedsięwzięcia,
- 2) opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko;
- 3) opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

- 3a) opis krajobrazu, w którym dane przedsięwzięcie ma być zlokalizowane;
- 4) opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodejmowania przedsięwzięcia;
- 5) opis analizowanych wariantów;
- 6) określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów;
- 7) uzasadnienie proponowanego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko;
- 8) opis metod prognozowania zastosowanych przez wnioskodawcę oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko;
- 9) opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;
- 10) analizę możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem;
- 11) streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie, w odniesieniu do każdego elementu raportu.

Raport OOŚ powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji, eksploatacji lub użytkowania oraz likwidacji.

W raporcie OOŚ powinny być również szczegółowo przeanalizowane kwestie dotyczące adaptacji do zmian klimatu (poczynając od analizy wariantowej przedsięwzięcia) jak również kwestie zgodność przedsięwzięcia z zapisami RDW.

Szczególną uwagę należy zwrócić na streszczenie raportu OOŚ. Każdy raport OOŚ musi zawierać streszczenie w języku nietechnicznym/ niespecjalistycznym wszystkich zawartych w nim informacji, odniesienie do każdego elementu raportu, czyli każdego rozdziału.

Deklaracja organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 (dalej: deklaracja Natura 2000) – deklaracja jest załącznikiem obowiązkowym dla wszystkich projektów, które nie są projektami mogącymi samodzielnie lub w połączeniu z innymi projektami w istotny sposób negatywnie wpłynąć na obszary, które są lub mają być objęte siecią Natura 2000. W takim wypadku Wnioskodawca zobowiązany jest dołączyć do wniosku o dofinansowanie deklarację Natura 2000 oraz mapę, na której wskazano lokalizację projektu i obszarów Natura 2000.

Deklaracje do wniosku o dofinansowanie załączają wyłącznie Wnioskodawcy, w których projektach nie istniało lub nie istnieje, prawdopodobieństwo, że projekt może znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 i nie uznano w związku z tym za konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Tylko w takiej sytuacji Wnioskodawca ma obowiązek dołączenia do wniosku o dofinansowanie deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000.

Zgodnie z Wytocznymi w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (dalej: Wytoczne OOS)⁵ w przypadku przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko nie oznacza zawsze, że przeprowadzono również ocenę oddziaływania na obszary Natura 2000. Nawet jeżeli w raporcie OOŚ i w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odniesiono się do kwestii

⁵ Patrz również: Stanowisko Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zawartym w piśmie z dnia 7 stycznia 2011 r. znak DOOS-idk.070.20.2011.JSz.sw http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5073/zalacznik_lb.pdf

obszarów Natura 2000 i stwierdzono, że przedsięwzięcie nie będzie miało wpływu na te obszary np. z uwagi na odległość od obszarów Natura 2000 – to taka sytuacja nie stanowi oceny oddziaływania na obszary Natura 2000 i oznacza konieczność wystąpienia o deklarację Natura 2000.

Jeżeli jednak w trakcie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko kwestia oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 była szczegółowo analizowana przez odpowiednie organy, ale ostatecznie uznano, że znaczącego negatywnego oddziaływania nie będzie, także dzięki zastosowaniu działań minimalizujących, należy uznać, że przeprowadzono ocenę oddziaływania na obszary Natura 2000. W takiej sytuacji deklaracja Natura 2000 nie jest wydawana.

Najczęściej spotykanymi sytuacjami, w których konieczne jest uzyskanie deklaracji Natura 2000 przez Wnioskodawcę, są następujące przypadki:

- a) dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, właściwy organ określając zakres raportu OOS, wskazał i uzasadnił, że ze względu na brak możliwości wpływu przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, nie ma konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 – co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w postanowieniu tego organu, a następnie w postanowieniu uzgadniającym RDOŚ oraz w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- b) dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla którego nie ustalano zakresu raportu OOS, przeprowadzona OOS, ze względu na wykazany w raporcie OOS brak możliwości wpływu przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, nie obejmowała oceny na obszar Natura 2000 (a jedynie wyniki kwalifikacji przedsięwzięcia do oceny oddziaływania na obszar Natura 2000⁶) – co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w postanowieniu uzgadniającym RDOŚ oraz w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- c) dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, właściwy organ nie stwierdził potrzeby przeprowadzenia OOS (w tym w zakresie wpływu na obszary Natura 2000) w ramach kwalifikacji przedsięwzięcia do oceny – co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w postanowieniu tego organu oraz w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- d) dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, właściwy organ, stwierdzając obowiązek przeprowadzenia OOS i określając jednocześnie zakres raportu OOS, wskazał i uzasadnił, że ze względu na brak możliwości wpływu przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, nie ma konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 – co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w postanowieniu tego organu, a następnie w postanowieniu uzgadniającym RDOŚ oraz w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- e) dla przedsięwzięcia innego niż mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, organ właściwy do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, po rozważeniu czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 i stwierdzeniu braku takiej możliwości, nie wydał postanowienia nakładającego obowiązek przedłożenia przez inwestora dokumentacji, w tym karty informacyjnej przedsięwzięcia, do RDOŚ, aby ten przeprowadził kwalifikację przedsięwzięcia do oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 – co

⁶ Kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 („screening naturowy”), to badanie wstępne przeprowadzane na podstawie art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy Rady nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE L 206 z 22.7.1992, z późn. zm.), zmierzające do ustalenia, czy możliwe jest wystąpienie istotnego oddziaływania na obszar Natura 2000. Ten etap nie może być utożsamiany z właściwą oceną oddziaływania na obszar Natura 2000, której z kolei wymagają tylko te projekty, w przypadku których screening wykazał konieczność bardziej szczegółowych badań zarówno z uwagi na prawdopodobieństwo zaistnienia szkody, jak i rodzaj i rozmiar przewidywanej szkody (por. opinia Rzecznika Generalnego Juliane Kokott przedstawiona w dniu 29 stycznia 2004 r. w sprawie C-127/02).

powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia;

- f) dla przedsięwzięcia innego niż mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, RDOŚ stwierdził, po przeanalizowaniu przedłożonej przez inwestora dokumentacji, w tym karty informacyjnej przedsięwzięcia, brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 (w ramach kwalifikacji przedsięwzięcia do oceny oddziaływania na obszar Natura 2000) – co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w postanowieniu RDOŚ o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 oraz w decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia

Organem właściwym do wydania deklaracji Natura 2000 jest właściwy RDOŚ, który zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.), koordynuje funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze swojego działania i do którego zadań, zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy OOŚ, należy ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 oraz przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko lub udział w tych ocenach.

RDOŚ może wydać deklarację Natura 2000 tylko jeżeli uzna, na podstawie przedłożonych podstawowych informacji o przedsięwzięciu, że z jego realizacją nie wiąże się możliwość znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000 i w związku z tym nie było lub nie jest konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Nie jest przy tym istotne, czy przedsięwzięcie zostało zrealizowane, jest w trakcie realizacji, czy też jest przedsięwzięciem planowanym oraz w jakim okresie wyznaczono obszar Natura 2000.

Przy wydawaniu deklaracji nie jest też istotne, czy przedsięwzięcie uzyskało już jakiegokolwiek decyzje administracyjne i czy było przedmiotem oceny w ramach postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, kończącego się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przedmiotem oceny nie jest kontrola prawidłowości decyzji dotychczas uzyskanych przez wnioskodawcę ani kontrola prawidłowości oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli taka była już przeprowadzona. Rolą RDOŚ jest ocena danego projektu pod kątem możliwości jego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

Jeżeli **projekt ma charakter nieinfrastrukturalny**⁷ (np. wiąże się z zakupem taboru), należy to odpowiednio wyjaśnić we wniosku o dofinansowanie/ formularzu OOŚ i w takim przypadku Wnioskodawca nie ma obowiązku występowania o deklarację Natura 2000.

Deklaracja organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną (deklaracja RDW) – deklaracja jest załącznikiem obowiązkowym dla wszystkich projektów, które nie są projektami obejmującymi nowe zmiany charakterystyki fizycznej części wód powierzchniowych lub zmiany poziomu części wód podziemnych, które pogarszają stan jednolitej części wód lub uniemożliwiają osiągnięcie dobrego stanu wód/ potencjału.

Jeżeli **projekt ma charakter nieinfrastrukturalny** (np. wiąże się z zakupem taboru), należy to odpowiednio wyjaśnić we wniosku o dofinansowanie/ formularzu OOŚ i w takim przypadku Wnioskodawca nie ma obowiązku występowania o deklarację RDW.

Organem właściwym do wydania deklaracji RDW jest właściwy RDOŚ.

Szczegółowa instrukcja uzyskiwania deklaracji RDW znajduje się w Ogólnym wzorze wniosku o dofinansowanie wraz z instrukcją Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (dalej: Instrukcja POIS).

Według prawa polskiego deklaracja Natura 2000 oraz deklaracja RDW wydawana są jako zaświadczenia, o którym mowa w art. 217 K.p.a. Zgodnie z art. 219 K.p.a. odmowa wydania

⁷ **Projekt o charakterze nieinfrastrukturalnym** należy rozumieć jako projekt zakupowy, szkoleniowy, edukacyjny, reklamowy, badawczy, który nie powoduje ingerencji w środowisku lub nie polega na przekształceniu terenu lub zmianie jego wykorzystania.

zaświadczenia lub odmowa wydania zaświadczenia o żądanej treści następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Wzór deklaracji Natura 2000 oraz deklaracji RDW znajduje się w Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu RPO WM.

Adaptacja do zmian klimatu:

Zgodnie z przepisami rozporządzenia ogólnego 1303/2013⁸ w informacji wymaganej w dokumentacji wnioskowej powinna znaleźć się analiza oddziaływania na środowisko biorąca pod uwagę aspekty łagodzenia zmian klimatu jak również przystosowania do zmian klimatu oraz odporności na klęski żywiołowe).

- Cele **Strategii Europa 2020** dotyczące zmian klimatu są następujące:

- *ograniczyć emisję dwutlenku węgla co najmniej o 20 % w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30 %;*
- *zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20 % oraz*
- *zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20 %.*

Znowelizowana dyrektywa OOS 2014/52/UE przyjęta przez Parlament Europejski i Radę w dniu 16 kwietnia 2014 zmieniająca Dyrektywę 2011/92/EU z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko wprowadza nowe regulacje, których celem jest odpowiedź na wyzwania dotyczące przystosowania się do zmian klimatu, a także m.in. zawiera przepisy dotyczące przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej, które są ściśle powiązane z zagadnieniami dotyczącymi zmian klimatu zarówno w wymiarze przystosowania się do tych zmian jak i ich łagodzenia.

Kwestie zmian klimatu należy włączyć do procesu oceny oddziaływania na środowisko na wczesnym etapie („screening” – kwalifikowanie przedsięwzięcia do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz „scoping” ustalanie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko).

Badanie związane ze zmianą klimatu wymaga indywidualnego podejścia.

Należy określić, w jaki sposób zmiany klimatu i różnorodność biologiczna wchodzi w interakcje z innymi kwestiami ocenianymi w ramach OOS oraz ze sobą wzajemnie.

Krytyczne elementy związane z uwzględnianiem kwestii zmian klimatu w ocenie oddziaływania na środowisko są następujące:

- należy rozważyć, jaki wpływ będą miały przewidywane zmiany klimatu na przedsięwzięcie, w szczególności w perspektywie długoterminowej, oraz odporności przedsięwzięcia i jego zdolności poradzenia sobie ze skutkami zmian klimatu.
- konieczne jest rozważenie długoterminowych trendów zmian w środowisku oraz zmian klimatu z zaproponowanym przedsięwzięciem i bez niego, za niewłaściwe należy uznać podejścia wycinkowe/ wyrzykowe.
- należy rozważyć, jaki będzie wpływ przedsięwzięcia na klimat i zmiany klimatu.

Z uwagi na fakt, iż kwestie dotyczące adaptacji do zmian klimatu mogą być przedmiotem szczegółowej kontroli z KE należy dochować szczególnej dbałości do spraw dotyczących tego tematu.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, w tym: preambuła pkt 14, art. 8, 50 i 52, 101.f, Załącznik I pkt 2.2, pkt 4.5.3, pkt 4.8.4 i pkt 5.2.1-5.2.2

W Instrukcji POIŚ kwestie adaptacji do zmian klimatu zostały opisane bardzo szeroko. Zaleca się, aby Wnioskodawcy przygotowując dokumentację aplikacyjną posilkowali się zapisami tam zamieszczonymi.

Instrukcja POIŚ wprowadza definicję projektu przygotowanego i nieprzygotowanego. Za datę skrajną rozdziału uważana jest data wejścia w życie tejże Instrukcji czyli **10.09.2015 r.**

W **przypadku projektów już przygotowanych** konieczne jest przeanalizowanie np. dokumentacji projektowej, OOS oraz pozostałej dokumentacji dotyczącej projektu pod kątem określenia, w jaki sposób ryzyka klimatyczne (zarówno w wymiarze adaptacji do zmian klimatu jak i emisji gazów cieplarnianych - wpływu na klimat) zostały wzięte w tej dokumentacji pod uwagę, nawet jeżeli nie zawiera ona jednoznacznych i wskazanych odniesień do tych zagadnień. Szczegółowy opis przedstawiający taką analizę może znaleźć się w studium wykonalności lub innych właściwych załączanych do wniosku o dofinansowanie dokumentach.

W przedmiotowym przypadku zasadne jest wyjaśnienie przyczyn, dla których realizacja projektu nie niesie za sobą nieakceptowalnego ryzyka klimatycznego, również przy założeniu, że w przyszłości warunki klimatyczne będą inne (w szczególności dotyczy to zachowania odporności przez projekt).

Kwestie łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu zgodnie z Instrukcją POIŚ powinny mieć już miejsce w ramach analizy wariantów projektu, gdzie powinno się brać pod uwagę również ryzyko związane z poszczególnymi wariantami alternatywnymi, w tym ryzyko związane ze skutkami zmiany klimatu i ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi. Przy zachowaniu wagi innych kryteriów niż klimatyczne, powinien zostać wybrany wariant, który nie niesie za sobą znaczącego ryzyka klimatycznego i jest wystarczająco odporny na obecną zmienność i prognozowane zmiany klimatu.

Analiza ryzyka klimatycznego powinna być prowadzona na wszystkich etapach przygotowania projektu. Powinna zostać przeprowadzona i opisana również dla projektów nieinfrastrukturalnych (np. zakup sprzętu, urządzeń itp.).

Dodatkowo należy mieć na uwadze, iż zgodnie z Wytycznymi OOS instytucja odpowiedzialna za weryfikację wniosku o dofinansowanie nie może kwestionować prawidłowości rozstrzygnięć merytorycznych zapadłych w sprawach administracyjnych prowadzonych przez kompetentne organy administracji publicznej. Może jednak odmówić przyznania dofinansowania, jeżeli stwierdzi występowanie niedających się usunąć uchybień co do wymogów proceduralnych wynikających z procedury OOS.

Wytyczne OOS zalecają podejście formalne do oceny dokumentacji przedłożonej przez Wnioskodawcę oraz przeprowadzenie testu osoby postronnej. Test osoby postronnej umożliwia IZ uprzednie sprawdzenie, czy procedury dotyczące OOS będą mogły zostać uznane za przejrzyste przez krajowe organy kontrolne lub KE. Natomiast przez „**podejście formalne**” należy rozumieć sposób badania przedsięwzięcia, w którym zwraca się uwagę na ścisłe wypełnienie wszystkich wymagań formalnych (proceduralnych), bez rozważania faktycznych cech przedsięwzięcia. Przy zastosowaniu tego podejścia niedostateczne uzasadnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia OOS zawsze będzie uznane za uchybienie istotne (zgodnie z założeniem: „**czego nie ma w uzasadnieniu, tego organ nie analizować**”). Przy stosowaniu tego podejścia nie rozważa się, czy odstąpienie to było merytorycznie uzasadnione. Zakłada się bowiem, że skoro organ w prowadzonym postępowaniu tego nie udowodnił, to nie można uznać, że kwestię tę prawidłowo rozważył, a zatem, że przeprowadził prawidłowo procedurę od strony formalnej.

Z podejściem formalnym związany jest tzw. „**test osoby postronnej**” polegający na sprawdzeniu, czy racjonalna osoba postronna, nieuczestnicząca w przygotowaniu projektu ubiegającego się o dofinansowanie, ani niebiorąca udziału w postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla projektu, na podstawie uzasadnienia zawartego w odpowiednich dokumentach (postanowieniach/ decyzjach), jest w stanie uzyskać informacje odnośnie do powodów, dla których w ten, a nie inny sposób rozstrzygnięto sprawę.

Zgodnie z wytycznymi OOS w uzasadnionych przypadkach instytucja ma również możliwość zastosowania „podejścia merytorycznego”. Przez „**podejście merytoryczne**” należy rozumieć sposób badania przedsięwzięcia z uwzględnieniem jego faktycznych cech – czyli oddziaływania na środowisko. Przy zastosowaniu tego podejścia np. niedostateczne uzasadnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia OOS może nie być uznane za uchybienie istotne, o ile uda się wykazać, że odstąpienie to było merytorycznie uzasadnione, tj. faktyczne cechy przedsięwzięcia wskazują, że istotnie jego wpływ na środowisko jest w oczywisty sposób niewielki. Podejście to wymaga dokonania przez instytucję pogłębionej analizy informacji przekazywanych przez wnioskodawcę we wniosku o dofinansowanie projektu. W razie potrzeby instytucja powinna żądać od wnioskodawcy przedłożenia dodatkowych analiz lub wyjaśnień.

Najczęściej popełniane błędy:

1. Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie Oceny Oddziaływania na Środowisko – wypełniony niezgodnie z instrukcją jego wypełniania;
2. Podział przedsięwzięcia niezgodny z ustawą OOS (zwłaszcza inwestycji o charakterze liniowym np. inwestycji drogowych czy sieci kanalizacyjnych);
3. Niezachowanie właściwej procedury uzyskiwania poszczególnych decyzji;

Przykład: po dokonanych zgłoszeniu robót budowlanych/ uzyskaniu ostatecznego pozwolenia na budowę Wnioskodawca występuje do Organu ds. ochrony środowiska o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Screening oraz wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć z § 3 rozporządzenia OOS musi nastąpić **przed** uzyskaniem zgłoszenia robót budowlanych lub pozwolenia na budowę.

4. Brak właściwych/ wyczerpujących uzasadnień w załączanych decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach/ postanowieniach/ opiniach (zgodnie z art. 85 ustawy OOS, zwłaszcza w przypadku braku konieczności przeprowadzania OOS uwzględniające wymagania art. 63 ust. 1 ustawy OOS);
5. Brak właściwego udokumentowania podania do publicznej wiadomości toczącego się postępowania ws. wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a następnie brak właściwego opisanie podania do publicznej wiadomości w uzasadnieniu do decyzji środowiskowej;
6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym Raportu OOS nie zawiera wszystkich informacji zawartych w raporcie, w odniesieniu do każdego elementu raportu (art. 66 ust. 1 Ustawy OOS);

Zaleca się, aby Wnioskodawcy korzystali z poniższych dokumentów i poradników:

1. poradników wydawanych przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska dostępnych na stronie internetowej:

<http://www.gdos.gov.pl/wytyczne-i-poradniki>

a) Zeszyty metodyczne GDOŚ Nr 1 - materiał dotyczący procedury oceny oddziaływania na środowisko wraz z wzorami wniosków (wydanie 2009 r.) - Postępowania administracyjne w sprawach określonych ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

b) Zmiany w postępowaniach administracyjnych w sprawach ocen oddziaływania na środowisko (wydanie 2011 r.);

oraz

c) Zarządzanie informacją o środowisku PRZEWODNIK

http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5441/Zarzadzanie_informacja_o_srodowisku_ios_ip.pdf

2. Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe
<https://klimada.mos.gov.pl/wp-content/uploads/2015/10/Poradnik-przygotowania-inwestycji-z-uwzględnieniem-zmian-klimatu-ich-łagodzenia-i-przystosowania-do-tych-zmian-oraz-odpornosci-na-kleski-zywiolowe.pdf>
3. Synopsiss przepisów prawa Unii Europejskiej i Polski w zakresie klimatu i emisji do powietrza
http://www.pois.gov.pl/media/9100/Synopsiss_21092015.pdf
4. Biała księga Komisji – *Adaptacja do zmian klimatu: w kierunku europejskich ram działania* z 2009 r.
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com%282009%290147/com_com%282009%290147_pl.pdf

Źródła informacji:

1. <http://www.gdos.gov.pl/oos>
2. *Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.
<http://www.mir.gov.pl/strony/zadania/fundusze-europejskie/wytyczne/wytyczne-na-lata-2014-2020/wytyczne-w-zakresie-dokumentowania-postepowania-w-sprawie-oceny-oddziaływania-na-srodowisko-dla-przedsiwziec-wspolfinansowanych-z-krajowych-lub-regionalnych-programow-opera/>
3. <http://www.kzgw.gov.pl/Ramowa-Dyrektywa-Wodna-Plany-gospodarowania-wodami.html>
4. *Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe* opracowany przez Ministerstwo Środowiska
5. Ogólny wzór wniosku o dofinansowanie wraz z instrukcją Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 -
<https://www.pois.gov.pl/strony/skorzystaj/wzory/ogolny-wzor-wniosku-o-dofinansowanie-wraz-z-instrukcja/>